

BNA Gebouw van het Jaar 2008

Juryrapport

INLEIDING

Elke jury is anders. Terwijl de beoordelingscriteria voor de verkiezing van het BNA Gebouw van het Jaar vooraf door de BNA zijn bepaald*, legt elke jury zijn eigen accenten en heeft elk beoordelingsproces zijn eigen logica. In een schaakspel van persoonlijke stellingname en gezamenlijke discussie schuift langzaam maar gewis de winnaar naar voren. Die gedroomde winnaar is ook dit jaar tot genoegen van de jury met algemene instemming gevonden.

In deze derde editie overtrof het totaal aantal inzendingen dat van voorgaande jaren. Verdeeld over vijf regio's kwamen 229 inzendingen binnen. Die betreffen de meest uiteenlopende opgaven: van binnenstedelijke woningbouw tot een rijtje Vinex-huizen, van scholen en politiebureaus tot moskeeën, van complexe herbestemmingsoperaties tot infrastructurele ingrepen.

De diversiteit is adembenemend, evenals de grote hoeveelheid professionele en vakkundig gemaakte plannen. Maar de diversiteit was ook aanleiding tot discussie. Is het niet beter de prijs per categorie toe te kennen, vroeg de jury zich af: het ene jaar aan onderwijsgebouwen, het andere aan binnenstedelijke vernieuwingsoperaties of aan industriële objecten. Uiteindelijk won de overtuiging dat een echte winnaar zoveel kwaliteit heeft en het architectenvak zodanig verrijkt, dat deze de categorieën overstijgt.

Net als bij de vorige edities van de verkiezing tot

BNA Gebouw van het Jaar vormen de regionale juryvoorzitters de leden van de landelijke jury. En net als vorig jaar benadrukken de regionale juryvoorzitters de noodzaak om een project te bezoeken alvorens een evenwichtig oordeel te geven. Foto's geven een goede, eerste indruk, maar pas ter plekke blijkt of de gewekte verwachtingen op alle fronten worden waargemaakt. Nieuw in de landelijke jury is de onafhankelijke voorzitter, een rol die met veel verve is vervuld door Geert Dales, voorzitter van het College van Bestuur van de Hogeschool InHolland en in een ver verleden directeur van het Fonds Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst.

Een aantal regiojury's heeft aan de algemene BNA-criteria een nieuw criterium toegevoegd. Naast allround vakmanschap vond men de maatschappelijke betekenis van een gebouw van belang. Ook in de landelijke jurering speelde dit criterium een rol. Vooral de gewenste wisselwerking tussen gebouw en openbare ruimte was regelmatig onderwerp van discussie, evenals de inbreng van de architect bij een opgave. In hoeverre kan hij of zij een verkeerd gestelde opgave ten goede keren of een ruimte zo ontwerpen dat hij er na gebruik op vooruitgaat?

Hoe meer inbreng, hoe beter, vindt de jury. Uiteindelijk gaat het erom de gebouwde omgeving nog beter te maken.

NEK-AAN-NEKRACE

Gebruikmakend van het reglement, heeft de landelijke jury geen onderscheid gemaakt tussen regionale winnaars en regionale nominaties. Alle door de regiojury's uitverkoren projecten zijn in principe als kanshebber op de eretitel aangemerkt. In de zoektocht naar de winnaar stonden vrij snel twee projecten aan top.

Beide projecten bevinden zich in Amsterdam, een stad die nog niet eerder in de hoofdprijzen is gevallen. Beide projecten zijn volgens de jury van uitzonderlijke grootsheid en kwaliteit en een verrijking van hun soort. Ze worden gekenmerkt door een ver boven het gebruikelijke uitstijgende interpretatie van de opgave en een even slim als stevig concept. Beide projecten zijn zowel heroïsch als genereus en toveren met ruimtelijkheid en licht. Ook leveren beide projecten een unieke bijdrage aan hun plek.

Bij Wooncomplex La Grande Cour op het Westerdokseiland zijn het vooral de filmische en aangename binnenhoven waarvan de jury onder de indruk is. Het binnengebied van dit hoogstedelijke wooncomplex biedt een weergaloze stadsinterpretatie, met stegen, wisselende hoogten en ongekende uitzichten.

Bij Station Amsterdam Bijlmer ArenA is de jury buitengewoon onder de indruk van het dak dat met zijn weergaloze dynamiek, lichttoetreding en ruimtelijkheid in een even genereus als adembenemend gebaar het station vormt. Daarbij is het station subliem ingepast in zijn omgeving.

In een nek-aan-nekrace koersten de projecten naar de eindstreep. Na lang wikken en wegen gaven twee criteria de doorslag. In de materialisering en detaillering ziet de jury bij de een meer expressie, diepgang en zelfbewuste keuzes dan bij de ander. Daarbij vindt de jury de winnaar van onoverschatbaar belang voor de publieke ruimte. Zoveel mensen hebben dagelijks te maken met dit gebouw, zo'n grote en gelukzalige uitstraling heeft het op zijn omgeving, zo'n subliem voorbeeld is het voor andere stationsgebouwen in Nederland, dat de jury Station Amsterdam Bijlmer ArenA uitroept tot BNA Gebouw van het jaar 2008.

BNA GEBOUW VAN HET JAAR 2008

Station Amsterdam Bijlmer ArenA, Amsterdam
Architecten: Jan van Belkum (ARCADIS
Architecten, Amersfoort) en Neven Sidor
(Grimshaw-Architects, Londen)

Dit superieure stationsgebouw met zijn weergaloze uitstraling en zijn vanzelfsprekende ligging is uniek in Nederland. Het heroïsche gebouw is op alle fronten een toonbeeld van vakmanschap. Het is bovendien een wonder van openbaarheid, dat ver uitstijgt boven zijn functie van vervoersknooppunt. De ruimtelijke consequentie van het hoog optillen van de spoor- en metrolijnen is ten volle benut. Aan de ene kant van het maaiveld komen twee voorheen gescheiden wijken in een royaal gebaar bijeen, aan de andere kant lopen reizigers vloeiend het stationsgebouw binnen, om vervolgens in een adembenemende bovenwereld te arriveren. De immense overspanning van de stationskap met zijn dynamiek en expressiviteit zorgen voor een betoverende en aangename ruimtelijkheid en een fenomenaal lichtspel. Over elk detail is nagedacht. Het hout in de kap biedt een prettige akoestiek. Grote atria zorgen voor daglicht in de onderwereld. Wel vindt de jury het jammer dat de ruimtelijkheid en het overzicht in de onderwereld worden aangetast door commerciële voorzieningen, toegangspoorten en andere sporen van onvoorzien gebruik en pleit ervoor om ook deze aspecten voortaan beter te beheersen.

Los daarvan heeft de jury grote waardering voor het lef van de opdrachtgevers, ProRail en de gemeente Amsterdam, om op deze plek zo'n waardig icoon te realiseren. Het station is een verrijking van het vak, is van groot belang in het dagelijks leven van duizenden reizigers en van onoverschatbare, positieve betekenis voor zijn context.

Als Station Amsterdam Bijlmer ArenA in Nederland de norm wordt, is de jury blij.

LANDELIJKE JURY

Geert Dales – Voorzitter College van Bestuur Hogeschool InHolland (voorzitter)

bOb Van Reeth – AWG Architecten cvba, Antwerpen

Mariet Schoenmakers – Directeur AM Vastgoedontwikkeling, Nieuwegein

Sjoerd Soeters – Soeters Van Eldonk Architecten,
Amsterdam

Koen van Velsen – Architectenbureau K. van
Velsen B.V., Hilversum

Dietmar Werner – Algemeen directeur Volker
Wessels Vastgoed Zoetermeer, tevens voorzitter
Neprom

Jurysecretaris

Marina de Vries – Zelfstandig journalist,
Amsterdam

* De criteria zijn: interpretatie van de opgave,
conceptuele kracht van het gebouw, consistente
uitwerking van gekozen uitgangspunten,
materialisatie, landschappelijke en
stedenbouwkundige inpassing, betekenis van het
gebouw in zijn context.